

KERTÉSZ ÉS EISERT

dús választékát.

Vontcsövű Lefauchaux revolverek

Sima 6 lövetők frt. 12, 14, 16.
Közpfinomak, véselessel frt. 14, 16, 20.
Finomabb, simon véselessel, arany, ezüst be-
rakással, simon aranykál, káblitásoknak
megfelelő arányban frt. 18-20.

Lefauchaux marok-revolverek,
legkisebb hatlövetű revolver frt. 7, 8, 9, 12.

Amerikai Sharps zseb-revolverek,
frt. 15, 20-25.

Henry-Rifle.

Eredeti amerikai hátultöltő ismétlő fegyver, az eddig feltalált golyó-fegyverek legtüdősebbike, mely egy fél perc alatt 10-szer eldőlhet el, medve, vadász, szarvas, tócsa s egyéb fegyverek vadászására, különösen pedig utókőben és a hánál mint vadgyeget igen aján-
landó. Ára 145 ft. Hétlövetűek száma 2-40 kr. Hétlövetűek rajna és leírásai kérésre megküldünk.

Jó minőségű vadász-szerek.

Papír töltény-hüvelyek Lefauchaux fegyverekhez.		Készen töltött töltények Lefauchaux-revolverekbe.	
Másodrendűek két papírból ezre	Caliber 12	7 mm.	9 mm.
Finomak szőlő papírból	frt. 15.-	8 mm.	12 mm.
Lancetier rakomány szőlő papírból ezre	frt. 20.-	8 mm.	12 mm.
Töltő-készletek árája frt. 1.30-1.80. Finomabbaké, valamint ezen	frt. 25.-	9 mm.	12 mm.
gyegeterményhez szükséges legújabb egyéb készletek díja választékban.		9 mm.	12 mm.
Lefauchaux töltőgyártók, ezek és vadászcsók 4, 5, 8, 10, 12-15 frt.		9 mm.	12 mm.
Vadászcsók, kőbűbök és nagybűbök 3.50, 4.50, 6-8-10-12-15 frt.		9 mm.	12 mm.
Léper-töltők ezüstből és szaruból 75 król 4 frt. 50 kr.		9 mm.	12 mm.
Léper-töltők, ezüstből 1-5 csomag 2.50-3.50 frt.		9 mm.	12 mm.
Sörét-csók, kuruk és válhüvelyszettek 30 kr-3.50 frt.		9 mm.	12 mm.
Osztrák sörét-csók, kuruk és válhüvelyszettek 30 kr-3.50 frt.		9 mm.	12 mm.

1180 (6-6)

Uri-utca 1-50 sz.

**Legújabb
'noi-
ruha-kelmék**

bámulatos ócsón!

Hamburger Adolf

üzletében
PEST, uri-utca 1. sz.
párisi ház.

Mintek kívánatra
küldetnek minden-
felé ingyen és
bérmentve.

párisi ház.

Mellbetegeket

értesítem arról,
miserint mell-betegségek, kü-
lönösen mellfájás, rekedtség,
köhögés, nehéz lélegzés, egy
igen szakértő és gyakorolt ha-
sonszenvi orvos által sikeresen
gyógyítottak.

Rendelvényi órák:
délután 2-től 4-ig.

Bálvány-utca 6. szám, 2. emelet
(ezelőtt vacz-ut 24-ik szám.)

ERNST L.,
homöopath-orvos és szülész.

ÓVÁS.

Nyomozgatásaim után sikerülvén a birodalomban, valamint Bécsben is korneuburgi marhaporom hamisítványainak készítőit felfedezni, Nemesak a hamisítványok gyárosai, hanem az ismétli eladók ellen is a fenytörvényeszkéi bejelentést megtet-
tem, s kiknek megfenyítése már be is következett.

Fentartván magamnak ezen czégek hírlapok utján köztudomásra juttatását; s különösen arra kérem figyelmet fordítani, hogy a korneuburgi marhaporomnak csak azon csomagai valódiak, melyek az alább következő névvonásonat a függvényeken veres színben magukon hordják, s hogy a valódi korneuburgi marhapor Pesten, szakis Török József ur gyógyszerésznél, király-utca 7. szám; Thalmyer A. s társa; Halbauer testvérek; Rakodezay A., Frommer H., Kreische Antal és Budán az udvari gyógyszerár-
ban kapható; továbbá a birodalom csaknem minden városai s mezővárosai azon bizonyítványokkal rendelhető meg, kiknek nevei időnként hirdetőmunkákban közhírré tétetnek.

Az utazott korneuburgi marhapor közöttes-kereske-
dőt pedig arra figyelmeztetem, hogy a hamisítványok ismétli eladói által, épen azon törvény értelemben büntetendő cselek-
ményt követik el, mint maga a hamisítvány készítője.

Ki nekem, mint védmárkom meghamisítóját akép bi-
zonyítja be, hogy őt a fenytörvényeszkéi elé állíthassam, 200
ftig terjedő jutalomra számíthat.

1158 (2-2)

Korneuburg, október 4-kén 1871.

Heckenast Gusztáv

Kwizda Ferencz János urnak Korneuburgban.
Zimmermann Prosper, cs. kir. osztr. lovaskapitány közbenjárása által, ön, ön, cs. kir. szab. üdítőnével ismerkedvén meg; kedves kötelezettség teljesíték, ha kitünő löszereért teljes elismerésem tudomására juttathatom.
Cs. orosz német-állomány Kamenetzben, Podolia kormányzóságban, 1871. augusztus 10-kén.
Alava Theobald.

Kwizda Ferencz János urnak Korneuburgban.
Hogy az ön cs. kir. üdítőnév s pa'akendésének jól megérdemelt hírnevét teljes igazsággal méltányolhassam, — tudomására juttatom, hogy mindkét gyógy-
szerét — különféle szolgálataira alkalmazott lovainál a legjobb sikerrel használtam; minél fogva szeréit, minden német-tulajdonosnak lekiismeretesen ajánlani el nem mulasztandom. — Herrngut Ludwikowska, Kamenetz, Podolia kormányzóságban, 1871. aug. 12-én.
1193 (1)
Wagkiewitz János.

Löwinger A. és Társa
papir-
kereskedése

Pesten,
hatvani-utca 6. sz.,
a „tanulohoz“

ajánlja a következő alkalmi czikkeket:

Levélpapírok.
100 db. nével dombornyomat 50 kr.
100 levél és 100 boríték dombornyomat 1 ft., 1 ft. 20 kr.
100 db. monogrammal színnyomattal 1 ft. 40 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft. 50 kr.
100 levél és 100 boríték, mindkettő monogrammal 2 ft. 80 kr., 3 ft. 50 kr.
100 levél czéggel, fekete nyomat 80 kr., 1 ft. 20 kr.
100 levél és borítékhoz díszes doboz adatik.
1 rizsma, 960 levél negyedrében, czéggel fekete nyomat 7, 8, 12 ft.
1000 boríték csöpü papírból, negyedré a czéggel fekete nyomatban 5, 6 ft.

Látogató-jegyek
à la Minute.
Színes nyomatban 100 db. finom Tóber bristolpapír 50 kr.
100 db. finom színes karton 80 kr.
100 db. finom francia félfényű papíron 1 ft.
100 db. könyvmatu finom kettősfényű vagy bristol papíron 90 kr.
Minden további sor 10 krral több.

Levélpecsét-bélyegek.
1000 db. aranynyomat 2 ft. 50 kr.
1000 » veres 2 ft. 75 kr.
1000 » domborbetűkkel két színben 3 ft. 75 kr.
Minden további ezer 50 krral olcsóbb!

Nagy választék mindenféle újság, jegyzék és mások könyvekben. — Nyomdai munkák megrendelés szerint a lehető legolcsóbb áron. — Levélbeli megrendelések utánvétel mellett teljesíthetnek.
A fent elősorolt mennyiségek kivül — kevesebb nem rendelhető meg. 1155 (8-0)

Uj imakönyvek.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatála-
ban (Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.) megje-
lent és minden könyvrussal kapható:

Albaeh Sz. J. Áhítat órái. Elmékedések Isten, erény és az örökkévalóság felett. Fordította Toldy László. Esztergom fő-
megyei áldor. (16-rét, 319 lap).
Füzve . . . . . 1 ft. 20 kr.
Börbe kötve aranyvágással . . . . . 2 » »
Francia borítékot kapocsossal 3 » »

Veres Eszter. Buzgó imák. Füzve 40 kr.
Kötve aranyvágással . . . . . 80 »

Titkos betegségeket, s tehetlenséget, elgyengült férfierőt,

gyakori magömlések, sőt a végképeni tehetlenséget katonai és polgári kör-
házakban sikerrel használt egyszerű módszerrel nélkül hogy a beteg hiva-
tásában vagy életmódjában gátolatlan, minden izgató szer nélkül bámulatos gyorsan és alaposan (az ujonnan kelet-
kezettek 48 óra alatt) gyógyítja Weiss J. gyök orvos és szülész, az itteni cs. kir. garnizon főkörházban kizsoltgált osztályorvos, a m. kir. termé-
szettudományi társulat rendes tagja min-
den alkalmatossággal egy a titoktartás, mint a gyógyszerelőkhoz jól beosztott **rendelő-üzletében** Pest, Sebész-
tér 4-ik szám 1-50 emelet, (a „2 busz-
hoz“ címzett kávéháza felett), naponként reggel 7 órától 10-ig és délután 1-4 óráig.

Fedlak és hölgyek részére külön-
külön városokba van
Díjjal ellátott levelekre leggyorabban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 1096 (8-12)

Pest, november 26-án 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságok együtt. Egész évre 10 frt — Fél évre 5 frt.
Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — **Csupan Politkai Ujdonságok:** Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyeszer hasábotott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszori ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalkunk számára hirdetőmunkákat elfogad Bressben: Oppellik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Gr. Lónyay Menyhért.

Az egyesek gazdaságának közös alap-
törvénye, hogy minden mivelési ágak egy-
szerre, egyaránt buján nem tenyésznek,
hanem fölváltva, általános szűk, részint kö-
zönséges évtizedek után majd egyik, majd
másik virít jobban. Egyszer a borban, majd
meg a buzában van bővebb termés.

Igy a nemzetek gazdaságában is. Egy-
szer a költők, másszor a szónokok és hősök,
majd ismét a diplomaták szerepelnek és
uralkodnak. Már tudnillik a nagyobb, ki-
hatóbb szerepre hivatott nemzeteknél, me-
lyek a műveltség magasabb fokán állanak
és a természetűtől több oldalú ké-
peségekkel vannak megáldva,
s a többiekhez egy aránylanak,
mint a karmester az egyszerű
szakzenészhöz.

és annak gyászos vége tett a világra, a fo-
glalomra, melyet ebbeli szereplésünk keltett,
nem fogják tagadni, hogy a mily nagy volt
az őszinte bámulat és lelkesedés nemzetünk
hősiességének és genialitásának nagy erőfe-
szítései fölött, épen oly általános volt a saj-
nálkozás a miatt, miért hogy anyyi „erő
és oly szent akarat“ nem párosult egy-
szersmind annyi diplomatiával is, mely a
nemzetet ama szörnyű katasztrófától meg-
óvta volna. Ugy tekinték népiünk, mint a
hős oroszánt, mely csupán erejében és bá-
torságában bizva, minden fortélyt megvet

ne csak dicsőség, de szerencsés vég is ko-
szorozza.

Egy szóval, 48-9-ki önfeláldozó, ma-
gasztos vértanúságunk méltó tisztelgetet és
csodálkozást kelte ugyan, de államalkotó
és föntartó diplomata képességünk fölöl a
világot legalább is kétségben hagyta.

Annál meglepőbb a művelt világ köz-
véleményére az eredmény, melyet utóbbi
félévtizedünk e részben fölmutat. Fegyveres
erő és forradalom nélkül, tisztán állam-
férfiúi bölcseséggel, pár év alatt oda emel-
kedett a nemzet, hogy elnyomottból ugy-
szólván uralkodóvá vált azon 35
milliónyi lelket számláló népszö-
vetségben, melyet a Habsbur-
gok uralkodása egyesít. A poli-
tika ugyan azon tér, melyen a
sikeret helyesen és végleg csak
egy egész korszak lefolyásával
mérlegelhetjük, de ha csak a
jelen helyzet vívmányait tekint-
jük is, maga azon tényállás,
hogy a népesebb és szintén igen
művelt Csiszlajthániával szemben
elért előnyöket államférfiaink
szellemi fölényének köszönhet-
jük, bizonyítja, hogy e tekintet-
ben váratlanul nagyobb tehet-
ségekkel bír nemzetünk.

GRÓF LÓNYAY MENYHÉRT.

Ha nemzetünk legutóbbi fél-
századának történetét végig te-
kintünk, elfogultságnélkül mond-
hatjuk, hogy e korszak eléggé
változatos volt, és fölváltva az
emberi szellemi és erkölcsi mű-
ködés minden magasabb szaká-
ban mutat föl oly tehetségeket,
melyek világrésziünk színvona-
láig emelkedtek. Voltak nagy költ-
őink, szónokaink, művészeink,
hőseink, vértanúink.

S a mi jelenünket illeti, ugy
látszik, ez sem fog teljesen med-
dő maradni, noha már kissé
megdöbbenve tapasztalók, hogy
a főnebbiekben visszaesés mu-
tatkozik. Az aesthetikai téren
inkább mennyiségileg, mint mi-
nőségileg mutatunk föl ered-
ményt, de a középserűi tehetsé-
gek nagyobb száma soha sem ér
föl egy-egy kimagasló első rendű
nagyság értékeivel.

Azonban van egy igen fon-
tos és életbevágó tér, melyen a
nemzeti géniusz már is mutat
föl oly jelenségeket, kik a világ
figyelmét, mondhatnók meglepe-
tést vonták magukra. S e tér épen az,
melyen jelenleg a legnagyobb szükségünk
van kitünőségekre, és a melyen eddig mu-
tatókozó bőségünk több oknál fogva lehet
igen vigasztaló. A kik ugyanis emlékeznek
a hatásra, melyet 48-9-ki forradalmunk

E kiváló államférfiak egyike
gr. Lónyay Menyhért, ki eddigi
köz pályája alatt nagy képessé-
geinek, különösen erélyes mun-
kaképessége, sokoldalúsága, ki-
terjedt, alapos tudománya és
határozottságának számos tanu-
jelét adta. Andrassy eltávazásá-
val a magyar miniszterelnöki
széket Lónyay foglalván el, azt
hiszszük, nem lesz érdektelen, ez
alkalomból életrajza főbb adatait
ismételnünk.

Lónyay Menyhért 1822-ben
jan. 6-án született. Miután isko-
lát atyjának, Lónyay Jánosnak
gondos vezetésével mellett elvé-
gezte, 1839-ben már jogtudor lett a pesti
egyetemenél. A közélet terére is egészen
fiatalan lépett föl, 1841-ben, midőn Bereg-
és Szabolcs megyék közgyűlési tanácsko-
zásában kezdett részt venni. A kitünő ké-
szültségű s a mellett mérsékelt szellemű

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten 1871. (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

iffut Bereg megye egyhangulag választotta egyik követévé az 1843-ki országgyűlésre. Lónyay egyik legszorgalmasabb, leghasznavehetőbb tagja lett az országgyűlésnek, mely először fordította rendszeres figyelmet a haza anyagi érdekeire. E célra két bizottmányt küldetett ki: az ugynevezett „ke. eskedelmi választmány“ s később (1844-ben) gr. Széchenyi István indítványára a „pénzügyi országos választmány“. Lónyay mindkét bizottmányban tevékenyen működött. S valahányszor az országgyűlési tanácsokozások között anyagi érdekek jöttek szóba, — a vitatkozások leírásában (melyekben az akkori sajtóviszonyok között nem volt szabad a szónokokat megnevezni, csak körülírni lehetett) rendszeren említették mint egyik szónokot, az alsó tábla legfiatalabb tagja.

Ez országgyűlés befejezése után Lónyay ismereteli válogatása végett külföldön tett hosszabb utazást, s bejárta Európa miveltebb országait. Visszatértekor (1847.) fölépített az irodalom terére is, „Hazánk anyagi érdekeiről“ szóló munkájával, mely nemzetgazdasági irodalmunkban valódi hűzogatást, főleg a közlekedési eszközök, mint kő-, vas- és vizutak stb. felől nyújtván részletes tájékozást. A munkából két füzet jelent meg. A harmadik s utolsó rész 1848-ban, épen akkor került sajtó alá, midőn az események más fordulatot adván a közügyeknek, a szerző feleslegesnek találta kiadását. Irodalmi működése azonban, mint azelőtt, ugy most is tért talált a hírlapokban is. Különösen az ellenzék főközlönyének a „Pesti Hírlapnak“, előbb Szalay, majd Csengery szerkesztése alatt, egyik szakértő munkatársa volt.

1847-ben Bereg megye ismét egyhangulag választotta követévé az utolsó pozsonyi országgyűlésre. Ez országgyűlésen is szorgalmasan írt, dolgozott, s vett részt a közügyekben. Az 1848-ki törvényekben nem egy vezetés pont az ő indítványa vagy tollának műve.

Az 1848. júliusában megnyílt pesti képviselőháznak elejétől végig tagja volt. E minőségében írta „Pénzügyi leveleit“, mikben az akkori pénzügyi tervekét bírálta. Midőn a második magyar miniszterium megalakult, a pénzügyminiszterium státustitkárává nevezetett ki.

A világiosi fegyverletétel után Lónyay is a menekültek közé tartozott. Egy ideig Párisban időzött. De már 1850-ben visszatért s a fejedelmi kegyelem, melyben több követ-társa részesült, reá is kiterjesztetett. Egy ideig birtokán elvonulva, a magángazdaságnak élt, de nemskára ismét visszatért az irodalmi s társadalmi nyilvános élet mezéjére.

Az anyagi téren majd minden nagy vállalatnál az elsők közt találjuk. Nevezetes részt vett az „Első magyar biztosító társulat“ alakításában, s ennek, valamint két más biztosító-társulatnak: a Pannonia és a Magyar viszont-biztosító-társulatnak elnökségét vitte. A „Magyar Földhitel-intézet“ létrehozásában, szervezésében és vezetésében, gr. Dessewffy Emillel és Csengery Antallal együtt munkálkodott, s Dessewffy halála után ez intézetnek is ő lett elnöke. Majd néhány társával megalapította a budai kereskedelmi és iparbankot. A Tisza-szabályozás ügyében előbb mint a felső-szabolcsi társulat elnöke, majd az ő sürgetésére összehívott 1857-ki és 1858-iki nagygyűléseken működött. Az országos magyar gazdasági együletnél a közgazdasági szakosztálynak volt elnöke. Számos vidéki gazdasági egyület, takarékpénztár, iparegyület s más egyéb nemzetgazdasági intézmény az ő szakértő működése mellett létesült.

De ezek mellett az irodalmat sem hanyagolta el. 1863-ban jelent meg „Közügyekről“ című alatt egy vastag kötetben azon nemzetgazdasági dolgozatainak gyűjteménye, melyek 1857-től 62-ig, a „Pesti Napló“-ban, „Budapesti Szemle“-ben, „Akadémiai Értesítő“-ben s az akadémia „Statisztikai közleményei“-ben láttak először világot. — Két „Emlékirat“, melyekkel Magyarország számára teljes vasut-hálózat-tervét terjesztte az országos gazdasági egyület elé, a „Budapesti Szemle“ 1865-ki folyamában jelent meg, melyet ekkor Csengeryvel együtt adott ki és szerkesztett.

A magyar tud. akademiának tiszteletbeli és igazgató tagja, s előbb alelnöke, majd Eötvös halála óta első elnöke.

Tetemes részt vesz a protestáns egyház ügyeinek vezetésében körül is. 1857-ben Tisza Kálmánnal és Ujfalu Miklóssal kezdet fogva a debreczeni főiskola autonómikus állásának visszaszerzésére sikerrel lépett föl. 1857. és 1858-ban tagja volt azon küldöttségnek, mely a protestáns egyház sérelmeit a Felsőház elé terjesztte. Midőn a hirhedt patens kiadatott, egyike volt azoknak, kik bátran fölemeltek szavukat a protestánsok önkormányzati jogai mellett; s a „Protestáns egyházi és iskolai Lap“-nak 1860-diki első számát épen Lónyaynak, a mai miniszterelnöknek, egy az akkori vallási viszonyokat tárgyzó cikke miatt foglalta le Protzman cs. kir. rendőrfőnök. Ez évben választotta meg Lónyayt a békés-bánati egyházmegye gondnokává, a mely hivatalában mind a mai napig nagy buzgalommal jár el. Mult évben a dunamelléki hely. hitv. superintendens választá meg főgondnokává. Érdekesek a megválasztását hírül vitt küldöttséghez intézett szavai: „A protestáns emberre nézve legmegtisztelőbb állást, a főgondnokságot — így szól — elfogadom, de csak azon feltétel alatt, ha minél több munkával láttnak el, s ha időmet minél inkább igénybe veszik.“

Mint szónokot így jellemzi egyik életírója: „Lónyay, mint parlamenti szónok, nem tartozik a legkitünőbbek közé. Mint a híres angol szónokok közül sok, olvasva jobb mint hallgatva. Tárgyai sem annyira alkalmasok a szónoki, mint a szárazabb értekező s fejtegető előadásra. Egyébiránt előadásában hiányzik is azon könnyűség s folytonosság, mely eszméiben megvan. Hangja vékony s csengés nélküli; szavaltatában nincs elvenség. Ő a tett és a munka, nem a szó embere.“

Az 1861-ki rövid tartamu országgyűlésnek a felirat és határozat feletti szónoklatokra kelle szoritkoznia: Lónyay is tartott egy nagyobb beszédet, melyben leginkább az abszolút kormány pénzügyi politikáját bírálta. A 1865-7-ki országgyűlésen már nevezetes tevékenységi kör nyílt számára. Andrassyval és Eötvössel együtt hárman vitték Bécsben az alkudozásokat a kiegyezkedés ügyében; s mivel a nehézségek a hadügyön kívül főleg a pénz- és kereskedelmi ügyek körül forogtak, természetes, hogy ezek eloszlásában neki, a szakférfiúnak nagy szerep jutott.

Az Andrassy-miniszterium megalakulásakor a pénzügyminiszteri tárczát természetesen Lónyay vette át. Mult évben, Becke elhunytá után, az uralkodó által közös-pénzügyminiszterré nevezetvén ki, egy idő óta távol volt a magyar közügyektől s ez alatt grófi rangra emeltetett. Most mint a magyar kormány elnöke tér vissza. A közjó érdekében ohajtjuk, hogy a tevékenységéhez kötött várakozásoknak, az egyedül üdvös szabadelvű irányban, megfeleljen.

Az ember gyásza.

(Burns Róbert után angolból.)

Hogy hős november bús szelén
Föld s erdő lón sivár,
Egy este, a mint ballagok
Az Ayrnek partinál,
Egy aggot láttam, lépte lassú
S oly gonderhelt vala,
Arczát a kor felszántogatta
S deres volt a haja.

„Te ifjú vándor merre jársz?
— Kezdé a tisztos agg —
Kinosvágy sarkalja lépteid,
Vagy ifjú kéj ragad?
Vagy tán a kín s gond elgyötört
S kezdéd velem korán
Zarandok-úttad, hogy kesergj
Az ember gyászorán.“

A nap, mely áll a völgy felett
S sugára messze száll,
Hol egy kevély úr kényeért
Száz kéz munkában áll,
E téli bús nap nyolcvan ízben
Szállt el fejem felett
S mindannyiszor csak azt bizonylá:
Az ember gyászra lett!

Ember, míg ifjú vagy, miként
Pazarlod évedet!
Sok drága órat elfecsérlsz,
Dicső szengéidet.
Felváltva tréfa s szenvedélyek
Vad láza ég veled,
S a törvény áll, tiszerte inkább:
Az ember gyászra lett!

Ne nézd az ifjú kort csupán csak
S a férfi tetterőt,
Az ember még hasznos fajának
S ez még fenntartja őt,
De nézd, ha gond, bá megviselte
Az életpart felett:
Vénség, inség (rosz pár!) mutatja:
Az ember gyászra lett!

Van sorskegyelt néhány, ki kéj
Közt tölti éveit,
Am, hogy így áldva volna mind
A nagy s gazdag, ne hidd!
De minden országban mi nagy szám
A szegény s olesett:
Egy súlyos éltén át tanulja:
Az ember gyászra lett!

Sok s kínos a gonosz, mit a
Sors már lényünkbe olt
S még fájóbbá teszük mi a
Bút, gyötrelmet, nyomort.
S ember, szoretet lángja ég
Bár fenkölt arcodon:
Lelk-telenség embertársid ellen
Sok ezret gyászba von.

Nézd azt a megviselt szegényt,
Mi aljas, rongy, silány!
Portársát kéri, hogy ne hagyja
Veszni munka híján.
S nézd, úri férgtársa el
Kérelmét mint löki!
S nyomorba társát ember, ah miért
Szegény kis gyermekei.

Ha már szolgálának szánt a sors
S természet arra szánt,
Független vagy mért oltatott
Belém átok gyanánt?
S ha nem, — kínzás s gúny-tárgyul én
Miért legyek neki,
S nyomorba társát ember, ah miért
Veti és vetheti!

De ifjú szívedet ne roantsd
Ezzel túlságosan,
E látszó képe a világnak,
Hidd, nem végső, fiam!
Ember, gyötört, tisztos, szegény
Soha nem születik,
Ha kárpótlásuk nincs, kik az
Éltet átszenvedik.

Halál, te a szegényre nézt
Legjobb s kedves barát,
Oh jöjj, hogy aggot tagjaim'
Sirodnak adjam át;
Ha kéjből s pompából kitépéd,
A nagy s a dús remeg,
De áldott menhely mindazoknak,
Kik megterhelte bolyogtak
És gyászban éltenek!“

Dömötör János.

Zólyomi tündér-uradalom.

Mint a kyffhauseni hegyekben, Zólyomtól egész a hermaneci völgyek partjáig és sok elágazásokban, tündérek, rosz szellemek laknak, kik, miután kincseiket balvégzet részint elrabolta, részint ideiglen és a keleti regékéhez hasonló föltételekhez kötve, átok alá rejtette: a környéket folytonosan bolygatják, gazdag jutalmakkal csábítják a legcsodálatosabb szolgálatokra, oly végből, hogy a tündér-uradalom végzete, bübája végre megtörnek. Mások, elég hűtelenül, ez ígéreteket saját érdekükben teszik. A szellemek vagy láthatók, vagy nem. Első esetben mint ösztön mozdulnak meg az emberben, s legfeljebb álom közben jelentkeznek szemlélhető alakban; a másodikban mint vén asszonyok, kis leánykák, furfangos állatok stb. jelennek meg.

Maga a tündér-telep gyönyörű keretben fekszik; Radványig alacsony, de élénk hegyek fogják körbe; a regényes Szliács, a borova-horai szép hegy-völgy, itt ott ősrégi családi lakok, tele mondával, és kincsesel. Radvány mellett a félkörű, magas Urpin öleli el a tájképet. Ez idegen birtok; itt már a beszterce-bányai gyár-kémények uralkodnak.

A régi, egyáltalános regé részei helyekhez vannak kötve, tehát mondák. Ezen kis, alig néhány mértföldnyi térnek hegyeiben nagy mondaanyag rejlik.

Valamennyi szláv mondát öreg emberek visszaemlékezése hozott forgalomba. A közel mult nagy események — talán gazdagabbak, titokteljesebbek, és a tudományos haladás folytán csodásabbak, mint a mondás, regés idők, — egészen okszerűen vannak földolgozva előadásaikban, születő mondáikban. Talán, mivel a népevelés halad lasabban. A tót ember ragaszkodó természetű; egy-egy faluhoz, tájékhöz, vagy uri családhoz híven ragaszkodik; vonzalmát azonban mythikus indokból magyarázza ki. A mesésnek varázs köre által népszerű, vagy féltelmessé lett család vallásos tisztelettel, vagy babonás félelemmel vétetik körül. Szeretik a társas életet is; hagyományos, ünnepi cselekményeikkel végzik a szokottabb munkákat, — midőn a monda ismét gazdagodik. Fonók halás terei a szemlélőnek; a lobogó mécs, a mindig jelenlevő öregek, és sok más körülmény valóban költői szint adnak az egésznek. A mese nem maradhat el; a mindig agg mesélő hozzá teszi a végén, hogy ő is csak az öreg apja után beszél.

Ide is elért a török kéz; a haragos basa, a legkegyetlenebbik, jöképű tót asszonykát fogadott meg gyermekéhez. A dajka jól viseli magát, s a gyermeket nagyon szívesen csokolgatja, dédelgeti. A büszke török ur ez iránt kérdőre vonja. A dajka felelet helyet dalt énekel neki, mit épen ily koru, a törökök által elrabolt kicsiny felett énekelgetett:

A törökök beütöttek,
Fiat és lányt tolvaittek,
Ifjú anya, gyermektelen —
„Kicsi fiam nem vagy velem!“

A basa elmélázott... ezt a dalt valamikor hallotta mint tót gyermek, és épen ez a hang dalolta bölcsője felett. A monda még keresztényen hitre téríti, a mért a tün-

szláv név megszűnik önálló történelemmel birni; Szvatopluk mondköre a fehér lóról, az elásott koronáról a népköltészetben nem található. Egy mondahőse van, mely minden szláv vidéken él, és épen nem eredeti: Jánosik. Jánosik nevű rabló 1790—1800 között akasztott fel, — híres rabló, ki több vidéken rakoncztalankodott, — mindannyi más-más mondalemellet bővíté nagyon népszerű meséjét. Sladkovics szerint ez a Jánosik csak új nevet adott a már idősebb mondának. Egyedül Boto szláv költő munkája mellett (költemény) találtunk néhány nyomtatott adatot. Jánosik szintén a hegyekben lakott, s ezéja természetesen pénzszerzés — ezt a két jellemvonást valamennyi e tündér-telep talajára került mese fölveszi, a mint a helyi mondák részletes fölörölása is bizonyítja. Jánosik kölcsönzött mondái alak; erkölcsi czélatokból rabolt, — papot, zsidót kifosztott, szegénynek még ő adott. Volt magától ütt botja, mindent tánczra kerekítő furulyája, — hengergetett mézben, azután pegyélben zsidót, és így tovább. Sámsonként oszlopokat birt ledönteni, az ő halálát is hajának elvesztése okozta. Megvan kivégeztetése meséjében az utolsó fuvolázástól tánczra kerekedett hóhér, és pohos barát komikuma is. A Pestre vándorló árvai leányok mondája szintén változik vidékenként.

E két monda azonban vendégmonda. A hol eredt, nem ragadott helyhez, de a távolabbiakkal sem olvadhatott rendszeres egy-ségbe.

Különös szépséggel, változatossággal, és eredetiséggel az egyes darabok nem bírnak. Mégis tanuságai a szláv nép költői kedélyének, mely, látva emelkedést, bukást, műveltséget, s nem bírva iskolában alkotott fogalommal ezek felől, annál inkább kifejelett. Fölsozhatjuk ilyképen: történelmi háttértek, melyek a sok történelmi hely által vendégeket is nyertek, de ezek is csakhamar a hegyekbe vonultak, s a birtványó tündéreket körülbe fogadták; babonák, vagy indokai mondai eseményeknek, vagy ilyenekből következtetve; azután családi mondák, és végre olyanok, melyekben a végzetesség dogmája öntetik regés alakba.

Az általános-történelmi, nem nemzeti, de szorosan helyi mondák, egészen nélkülözök a csodásat. Ha az általános regé mégis megköveteli a sokszor idézett szabályt e részeiben is, ez inkább formai körülmény; az iteni nép nem képzelheti más alakban mondait. A romantikus nagy szembeszökő. A meggazdagodás, mint cél vagy körülmény nem maradhat el; többnyire a számos beütők által elrabolt gyermekek sorsával, elátkozott, lopott kincsekkel foglalkozik. Történelmi keretül a török-tatár hordák zsarnokságai szolgálnak; a még közelebb történt nagy francia háboru sok kincset ásatott el, mi szintén kedvező körülmény. Egy gyönyörű regét hozunk fel példaképen.

Ide is elért a török kéz; a haragos basa, a legkegyetlenebbik, jöképű tót asszonykát fogadott meg gyermekéhez. A dajka jól viseli magát, s a gyermeket nagyon szívesen csokolgatja, dédelgeti. A büszke török ur ez iránt kérdőre vonja. A dajka felelet helyet dalt énekel neki, mit épen ily koru, a törökök által elrabolt kicsiny felett énekelgetett:

dérek basánkat meggazdagítják. Egyetlen vallási e mondák között, és egyetlen, melybe kötött alak vegyül.

A körüleső váracokhoz kötött mondákat a köznéppem ismeri; legfeljebb homályosan sejt, hogy ott pénz volna elősava. A zólyomi tündér-telep e részben is nagyon jó módu. Omladéka, barlangja akármennyi van, és mind tele pénzzel. A hajniki család erdő ugyancsak tele van pénzzel; a francia háboru alkalmával ásták el. Azonban a tündérek hatalmukba kerítették, és nem igen válnak meg tőle. Tizenhárom kereső legokosabbikának kell ott maradnia, ki aztán áldomásul szolgál az alknak. Minden évben találkozik javas asszony, ki 13 bolondot bepaczol varázs füveivel, és utnak indít. Rendszeren megvárásznak az első legkisebb zajra, vagy nem akarnak egymással okosabbak lenni.

A népbabona számtalan, és ugyanazok, mint másutt. Néhány mondai babona, jobban mondva tévhit (mert a babona inkább segítség-féle mindenféle bu-bajban) eredeti: a ki itten vakon született, az a tündér kincstárakat látta meg, azért vak, — vagy pedig, (tanúságul a nép erkölcsi érzetének) a megjelent tündérek előtt esküvel tagadta szándékát: „vakuljak meg!“ Ha két-három, közönségesen tudvalóg hidon harangozaskor mégysz át, a rajt ülő koldus átka, vagy áldása fogatos. Ide számíttatnak a bucsujáró helyek esodatetei is.

Igen sok a végzetes monda. Calvin elvett mondját minden vallás köznépe szentesítette; „Isten rendelte“, „így kellett lennie“ stb. A végzet mint véteksuly a családi mondákban domborodik ki — átok, feltétel-megszegések folytán, emberfeletti kezek által vezetve. A Borovahora és Szliács közötti omladék valaha gazdag bánya volt. A bányarém kincstára bizonyos mértékig nyitva állott boldognak, boldogtalannak. Nem törődött mértékével senki, míg végre a haragos tündér rájuk zárta kapuját. A magyar költészetben Tompa dolgozta fel esetüket.

Még egy végzetes monda: öreg asszonyka halad a cseretolini (ördögnyögi) pompás gyaloguton. Mintegy természetes diadalívet képeznek a kétfelől magasló sziklák; alul a Garam hömpölyög, csak zugását hallani, mert mindkét oldalt árnyékban haladunk, a lombok mintegy hálót fonnak fejünk fölébe. (Maga a rege különben — meghalt, mivel az utat vasparipák fogják nyargalni.) Az asszonyka sirást hall, — és nevé háromszor kiáltani. Hátranéz: egy sziklán aranyhaju kis leányka ül nagy halom arany tetéjében. A siró kis leány újra háromszor kiált. De az asszony nem mer oda menni. A leányka elszomorodik, s így szól hozzá: „szerencsétlen, ha most hozzám jössz, fölmenthetél volna a bübáj alól, mely most azért is új háromszor harminczhárom évre kárhöz.“ Ezzel eltűnik.

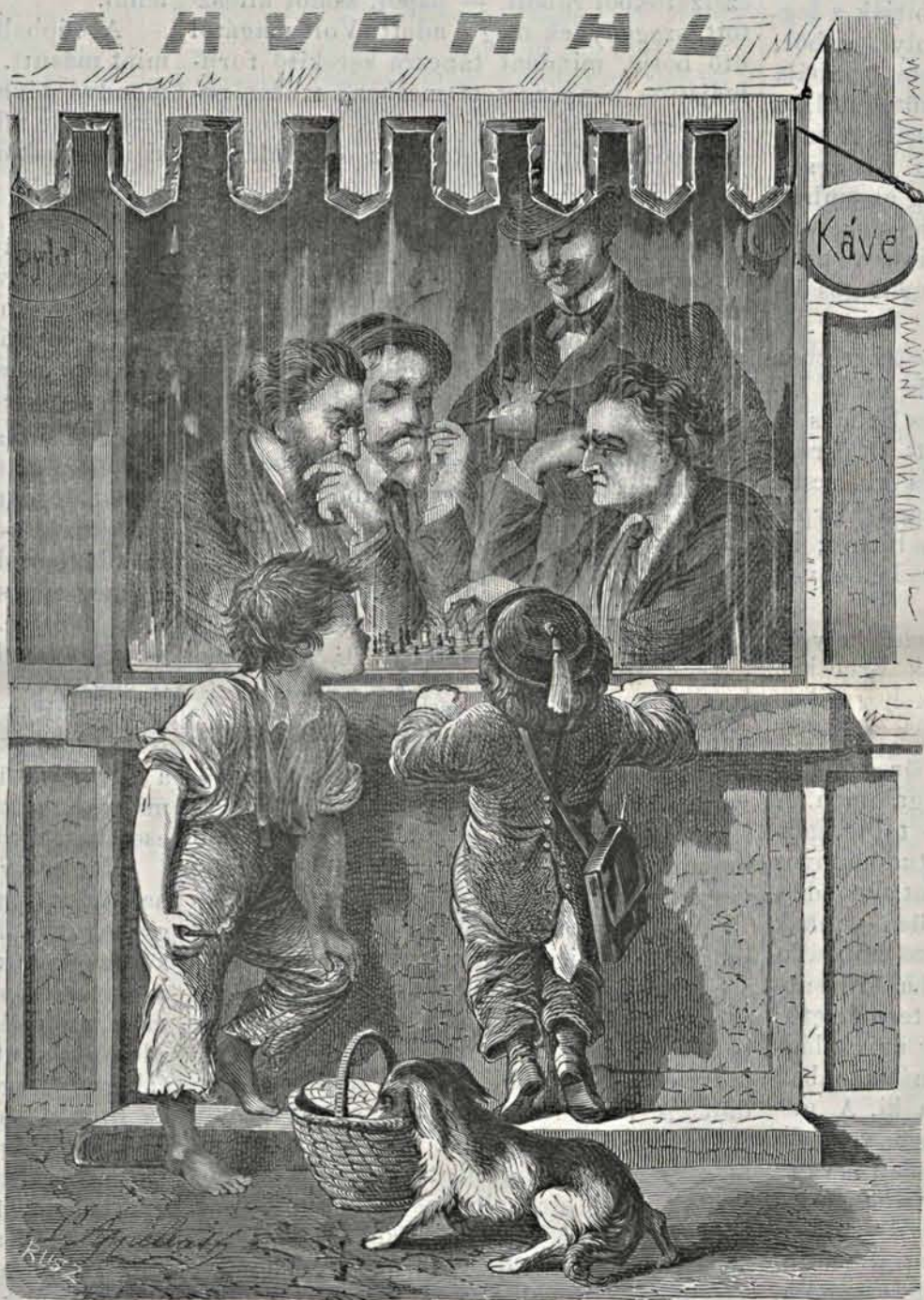
Legbővebb és legérdekesebb mondkör a családi mondáké. Eredete — a mint említők — régi szolgák, hű emberek stb. tradícióiban keresendő. Ilyen mondák származását különben sem volna nehéz kimutatnunk. Mint kis gyermeknek, volt alkalmam látni a lipcsei kasza-tömlőcöket; épen ilyen folyosói vannak a szemkötes B. háznak, melytől teljes lélekből irtóztam: ide akartak vinni, ha sirtam. Mi természetesebb, minthogy a lipcsei Wesseli-féle kinczszereket, a B. házbéli kilátásokat álalom összevonta, bizonyos voltam benne, hogy a B. házban is ölték gyermekeket, s a ház ezért olyan komor külsejű. Megvolt-e mondam régebben is, nem tudom, — vagy szájas dadám lendített a dolgon, — de a B. kasté-

lyon rajta száradt, hogy gyermekeket öltek pinczéiben.

A hajniki Bezegh és Dubraviczki-féle háznak is van végzetük; amabban a férfiak, ebben a hölgyek élnek sokáig; és viszont halnak korán el. És így van ez emlékezet óta. Igen bonyolult, de nem kevésbé költői a mi családi mondánk is. Házunk, a hogy a régi lakrészek alatt még láthatni, hosszú, tekervényes, és jó erős pinczével van ellátva; mi természetesebb, minthogy ott sok és sok kincset ástak el; még pedig hasonló keresztüvü ösünk, midőn 1790-ben, épen a Martinovics-féle összeesküvés idejében Bécsbe idéztetett volna. Az elásottat csak fölfedezte az uradalmi ügyelőség, és ellátta végzetel, búbiájjal. Valamely este felnyiták az ablakok, és felhőfogátan berepült egy — vén banyóka. Legelső dolga volt kevés tejet kérni. Kapott is. Hanem aztán többet kért; „van” — beszéli — „pinczéjükben egy nagy üreg, abban aranykácsa tojik száz esztendő óta; ha megengedik kötenyemet tollával tele fosztanom... fölfedezem a helyet.” Öreganyánk bizony nem adott engedelmet. Az asszony erre ilyen átkot mondott, tótul „ilyen búbiát tett”, („tako poczarila”); „Valamig egy az elásóval hasonnevű ember e házat nem birja, én sem mutakozom többé; legyen a kincs fölé.” Éjjel-nappal várjuk ezt az asszonyt.

Az egyes mondák elszámolását hamar megünnök. A birvágy, gátolva a tót nép nehézsége által, közös lelki tulajdonuk; ösztönszerűleg jelentkeznek; az elásott kincs, szellemek stb. mind jól ismert regei és mondai átalánosságok: az alkotó képesség, összefűzésükben tehát nem valami nagy. Számra nézve, miután sokszor legfeljebb néhány közhely változata, több száz mondatát találtunk. Azt hisszük, a népköltészet termékenyebb helyeken, hol a tájék sok egyszerű egységes részből áll.

Gáspár Imre.

A pesti sakkör ablakában. — (Appelrath rajza.)

Pesti képek.

Sakkozók.

A kávéházak a nagyvárosok polgárisodásának fokmérői. Minél több az elegáns és gazdagon berendezett kávéház, annál műveltebb és jómódúbb valamely város. Legyünk hát kissé nyugodtak — Pest polgárisodása mellett Pest kávéházai tesznek tanúságot. A haladó kor kinyomata viszontalkozódik kávéházainkban is. Egykor beérték egy sötét zuggal, egy csésze feketével, és két-három magyar lappal, ha kávéháza mentünk; ma megköveteljük a bársony karszéket, a tükrövegű ablakot, a ragyogó gázcsillárokat, és 7-8 tuccat idegen és hazai lapot — ráadásul elfogadva a vizitű kávét és a herbathea-zamatú orosz theát, a mivel egybírán nincs szándék az azt mondani, mintha egyáltalán nem lehetne jó italokat kapni Pest kávéházaiban.

Annyi azonban tény, hogy ez a mai kor nem egy téren föllázta a belső értéket a látszattól,

a valóságot az illúzióért. Két-három évtized előtt a kávéháznak — hogy *Nestor Roqueplan* szavaival éljék — egy valóban emelkedett célja volt: minél izletesebb és eredetibb italokkal szolgálni a vendégeknek. Akkor minden kávéháztulajdonos a maga generációjában egy I. Napoleon kívánt lenni. Ne tessék mosolyogni — a dolognak igen komoly oldala van. Akkor ugyanis még nem volt annyira rafinírozva a világ izlése az élvezeteket, és főleg a *gastronomiai* élvezeteket illetően. A történelem híven följegyezte ugyan a Lajosok és főúri környezetük pazar lakomáit Franciaországban, és hogy őseink és apáink is ugyancsak becsülni tudták a pincze s a konyha kincseit, arra elégséges bizonyítékot hagytak ránk a mult idők. De ma nem elégedünk meg többé a jó itallal és izletes étellel, ha azok elköltésével más élvezeteket nem egyesíthetünk. Ki akarán tagadni, hogy aranyozott falak, szobrok, csillárok, szőnyegek, bársonypamlagok, mahagoni vagy márványasztalok környezetében a vizitű kávét is mőkának vagyunk

jer menjünk el az erzsébet-téri „Café français”-ba, megtaláljuk ott mindkettőt. Kedvenc van tán ismeretséget kötni érdekes hölgyekkel, kiknek olvadékony tekintete már eleve dagasztja reményeid vitorláit — jőjj, fűzd magad karomra, és menjünk el *Privorszky* kávétermébe, ép délutáni négy óra van — a legkedvezőbb időpont ily kalandos vállalatra. Szereted talán a hadsereget, barátom, és rokonszenvedel viseltele a kékszíniú posztó iránt — szólj, nincs könnyebb valami, mint kielégíteni ezen ohajodat; a *Frohner*-kávéházban kebledre ölelheted egy egész tisztikart, dragonyosokat és husárokat, tüzeiket és vadászokat — a választék elég nagy és bő. Parancsolj talán, érdekes nemzetiségeket, bojárokat és örményeket, gospodárokat és dalmátokat? Nos, ne resteld botenni lábadat a *Fehér hajó* kávéház füstös felhőmályaiba, és biztosítalak, hogy együtt találd Miletios próféta valamennyi fővárosi tisztelőjét.

Beszélni van tán kedved angolul, talánu, spanyolul vagy francziául — jertünk hát el a szaporán a *Hungaria* vagy az *Európa* kávétermébe, és fogadom, hogy rögtön akad egy tucsat *mister*, *signor*, *senor* és *monsieur*. Kiváncsi ember vagy és szeretted az írók és művészek társaságát — nos látogass el *Kammon* hatvani-utcai kávéházába, vagy este a vacsi-utcai *Koronába* — és teljesíteni fog vágyad. — Méltóztatol talán lovakat venni vagy eladni, barátom? — szólj, a *Pannónia*-kávéházban mindig akad egy-két tucsat lócsiszár, és ha emberismerő vagy, sarkantyukról és lovagostorokról hamar föl fogod ismerni embereidet. Izlésedet nem ismerem, de hát ha hajlandó lennél ismeretséget kötni Galiczia fürtös hajú és bozontos szakállu fiaival? Nézd, ott terjesztik szót a foghagymaillatot a két szerezés-utcai kávéházaiban. — Jogászatot akarsz tán látni, és egy kis szelid „ferblit” vagy „bank-alagér”? Páh, reggeltől estig megláthatod mindent a *Wimmer*-kávéházban. Tanulmányozod tán az életet, barátom, és kötelességednek tartod megismerni a fővárosi társadalom árnyoldalait? Sajnos, e téren nagy választék kínálkozik előtted a pesti kávéházakban. Menj az éj beálltával a *Teréz-városba*, és térj be oda, honnét a hegedűk hamis hangjai s a zitherák nyávogó rezgése hatnak ki az utcára, és megfogaz ismerkedni kávéházakkal, melyek salakját képezik az ilyenemű vállalatoknak.

Vagy még mindig nem találtam volna el ohajodat, barátom? Tán szerelmes vagy a sakkba, és szeretnél megismerni egy kávéházat, hol ezen emelkedett játék barátjaival találkozhatnál, hogy eltölthess pár órát az elmét élesztő sakkasztalnál? Jer hát a *Velencei* kávéházba, mely a mi sakkklubunk főhadiszállása, és mint ilyen egyik speciálitása a főváros nyilvános helyeinek. Valami szokatlan és kávéházban ünnepélyesnek nevezhető csend uralg ezen tágas csarnokokban, hol délutánoként és este a főváros legkiválóbb sakkozói mérköznek meg egymással és nagy hírű idegen sakkozókkal is. Ha egymáshoz méltó ellenfelek között foly a küzdelem, elmélő minden zaj, s a törzsvendégek csoportja kíváncsi és feszült figyelemű félkörrel körbe a játszó körül. Az ablakok nagy tükrövegei mögött nem egyszer láthatni az utcáról két komoly arcu férfit, a mint elmerülve a játék kombinációiba, időről-időre előbbre tolnak vagy hátrább vonnak egy alakot a sakk-asztalon. Ilyenkor mindig akad pár kíváncsi bámuló az utca járdáján, legtöbbször iskolás gyermekek, kik nagy szemeket meresztenek a szólan és komoly férfiak játékára. Az arra siető felnőttek közül is csak kevesen tudják azonban, hogy ez a kávéház a pesti sakkozók Mekkája, a hova híven eljár zarándokolni a sakk minden buzgó tisztelője. *Borostyáni N.*

Vezeklő dervisek.

Az Európa és Ázsia között határvonalnak odavetett Kaukázus mindig érdekes szerepet játszott a történelemben. S e környéken az ő idők óta folyton találdunk népeket, kik minket közölről érdekelnek, mint velünk rokon fajok. Mikor a népek még azokra hitben éltek, hogy azon környéken tul északra egy pár napi járó földre már nem lehet előre hatolni a szétszórt pelyhek miatt, már akkor is rokonaink laktak e vidéken, a harcias, vitéz szittyák, kik folyvást rettegésben tartották szomszédaikat. S azon idő óta bármely korszakban keressük is konainkra fogunk találni. Napjainkban a Kaukázus környékén lakó tatár, mongol, kalmuk, kirgiz és más népek szintén rokonaink, s mint ilyenek megérdemlik, hogy velük egyszer-mászor foglalkozzunk.

Ezen drága rokonaink sorsa nem valami fényes, nem nagy irigylendő, mert százados függetlenségük megtörtetett és orosz járom alatt nyögnek, a mi nekik, a szabad-sághoz szokott kalandoroknak nem szivesen látott vendégük, s inkább tömegesen kíváncsiaknak, mintsem hogy a szokatlan állapotokkal megbárátkozzanak. Leginkább Törökországba menekültek, mely őket, mint vallásrokonait szivesen fogadta. A tatároknak azonban csak egy kisebb része vándorolt ki hazájából, az t. i.: mely a törökökkel ugyanazon mohamedan felekezethez tartozik, a más rész ellenben megmaradt ősfészékében, mivel vallási függetlenségét politikai szabadságánál többre becsülte. Ez a felekezet az ugynevezett siita felekezet, s a törököknek mint a szunnita felekezet híveinek ellensége. Így osztja őket két táborba a vallási örjögés és a vakhit.

A két mohamedan felekezet egymással folytonos ellenségeskedésben él, s felekezeti különbség szülője mindazon borzasztó kegyetlenségnek, mely az egyes országok és népek között uralkodik. Ez ellenséges indulatok az évek egy bizonyos hónapjában (Moharremben) újabb-tápanyagot nyernekek és nem ritkán iszonyatos vérengzéseket vonnak maguk után. A siita felekezet Moharrem 10-ik napján (Asura) Huszein és Haszan vértanuk halála napját üli, kik az iszlam első századában a szunniták által kegyetlen módon kivégeztettek.

En két alkalommal voltam tanuja Konstantinápolyban azon ünnepélynek, melylyel az ott tartózkodó persák az ő kedves vértanúiknak emléket megülték. A vallási örjögés netovábbját szemléltem ama vakbuzgó hívőkben, kik annyira mentek vakságukban, hogy karddal vagdoszták arcukat és testüknek egyéb részeit, oly nagy mértékben, hogy a vér patakokban szakadt le róluk, és pirosra festé fehér ruhájukat. De mi lehet ez azon szertartáshoz képest, mit e felekezet otthon mivel, saját fészékben, hol a fanatizmus sokkal

erősebb kinyomata és jellegű. Az utazók hallatlan dolgokat mesélnek a siiták ezen ünnepéről, hol vallási örjögés és vérlázító kegyetlenség karöltte járnak és megalázzák az isten képeire teremtett embert. Az e napokban előadott színelőadásokon a szereplő személyek közül azok, kiknek meg kell halniuk a darabban, rendszeren csakugyan halva maradnak a színpadon. A vezeklők egész serege csoportosul, s mindenki versenyezve igyekszik az önkínzásban tul tenni a másikon.

Félig meztelen testüket élesre fent kardokkal, késekkel, harapó vasakkal és lakatokkal aggatják tele, melyek minden mozdulatra nagy kínokat okoznak a vezeklőknek. E fajtájú vezeklők nincse-

kiáltja: „Ime a mi jámboraink, ájtatosságunk támaszai!” Feltűnt a tömegben egy dervis hosszú fehér talárban, fején hegyes spikát hordva, melyre szent szavak voltak írva; ez nyakában egy lánczot hordott, melyen egy iszonyatos kő darab függött, úgy hogy sulya alatt alig bírta emelkedni. Az asszonyok és az ünnepi menet kísérei hozzá tödultak, hogy láthassák bár csak egy szempillantással a boldog martirt.

Mig a siiták ezen ünnepe tart, nem tanácsos, hogy szunnita kerüljön közéjük, mert az biztos lehet róla, hogy vallási dühöknek esik áldozatul. E vallási fanatizmussal találkozunk nemcsak persáknál, hanem tatár rokonainknál is, kik e felekezeten vannak, s némely utasok állítása szerint még a persákon is tultesznek buzgalmuiban.

Erődi Béla.

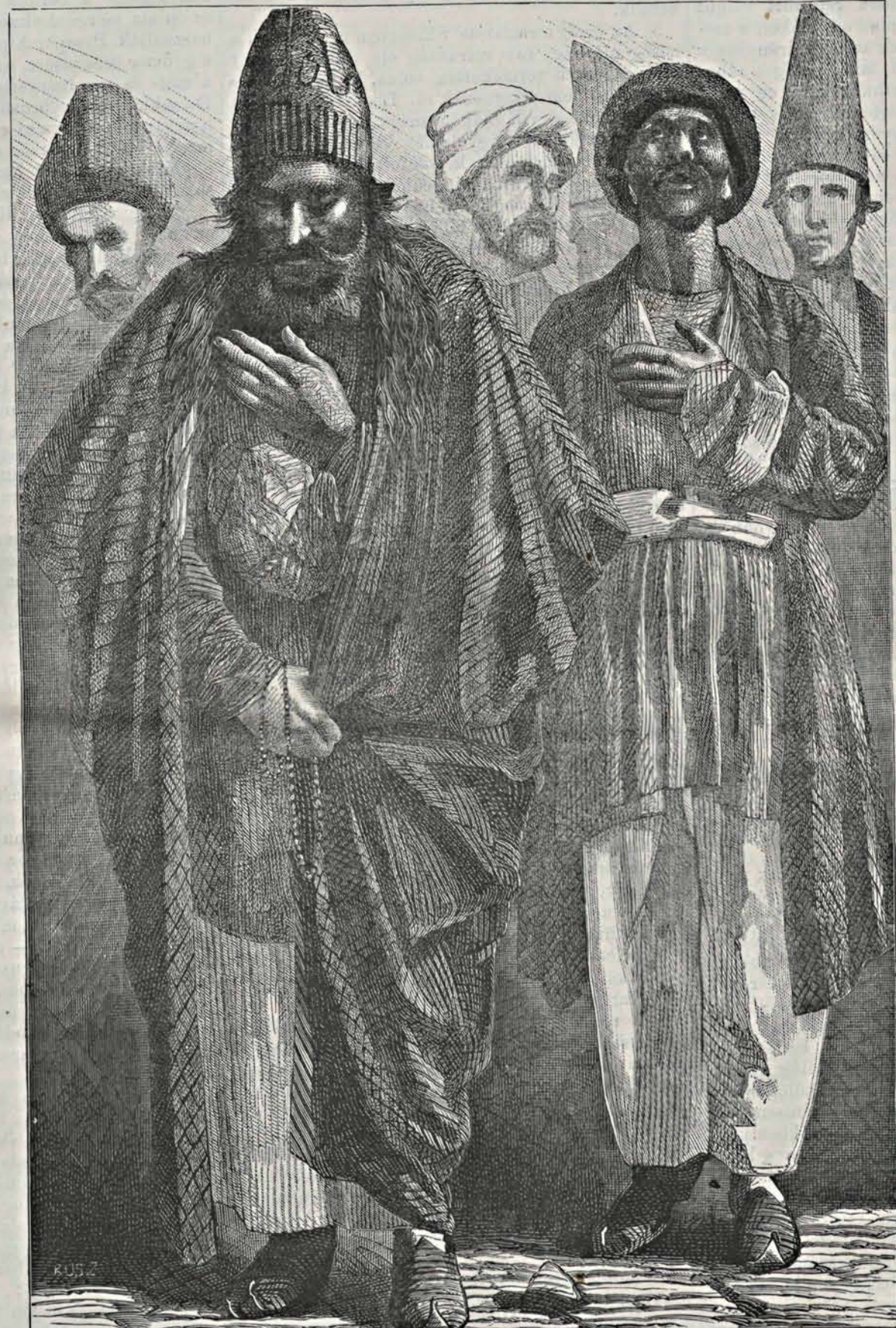
Tűz és eső.

Mikor a chicagói nagy égésről az első távirati tudósításokat olvastam, írja egy angol természetbúvár, azonnal meg voltam győződve, hogy e borzasztó tűzvész csak a természet közbelépése olthatja el azért, hogy erős záporokat fog a felhők föl a szerencsétlen városra zúdítani. Kétszeresen gründettem tehát, a midőn láttam, hogy jóslatomnak már a következő nap reggeli lapjai tökéletes igazat adtak, mert az előbbi estéről keltezett új-yorki táviratok így szóltak: „Éjjeltájban kelt chicagói tudósítások szerint a tűz még folytonosan dühöng. A szél heves és változó s a lángokat minden irányban élesíti és terjeszti. A város kétharmada elhamvad. 100,000-nél több lakos maradt védő fedél s eledel nélkül. Az égés kora reggelig szakadatlanul rombóli, a mikor aztán igen heves zápor kerekedett és a lángokat eloltá.”

Az angol tudós jóslata tehát szóról szóra beteljesült. Olvasóink némelyike talán csodálkozni fog, midőn hallja, hogy még a mai felvilágosodott században is akadnak emberek s még pedig okos emberek, a kik jóvendülésel foglalkoznak, holott napjainkban már a boldog emlékezetű löcsei kalendáriom sem igen számíthatna sok hívőre. Nem akarunk

sikra szállni az időjóslok csalhatatlansága mellett, de ha már jóslani nem tudhatunk, legalább találgatni, számíthatni e téren mindenesetre szabad, sőt lehetséges is. Mert a természetben mindennek meg van a maga oka. Figyeljük meg csak pontosan ez okokat és azoknak okozatait, következményeit és eredményeit, s azonnal át is látni fogjuk, hogy az időjósok nem csupán a kalendáriomcsinálók privilegiuma s nem is valami boszorkányos ördögi mesteriség.

Hogy miért követé a chicagói roppant égést oly nagy eső, mely a vést csakhamar elfojtá, könnyű kitalálni annak, a ki a természet hatalmas tüneményeit élénk figyelemmel kíséri és folyton tanulmányozta. Mindnyáján tudjuk, hogy a földet

Vezeklő tatár dervisek.

régiség s 3214 érem van, ez utóbbiak közt 61 arany, 1424 ezüst s 1729 réz.

(Bessenyei lakháza.) A „Hon“-ban György Aladár, azon alkalomból, hogy a magyar irodalom fölébredésének 100-ados évfordulóját a jövő évben az akadémia megülni szándékozik, fölemlíti, hogy Bessenyei György lakháza, Bihar megyében, a Kovácsi puszta, ma már roskadozva áll és gonyjával a szellemi munkásságnak — sertés-olnak használtatik; a sir a mellette lévő kertben alig ötven évvel elhunyt után jel s kerítés nélkül állott, s ma talán egyenlő lett a többi földdel s eke vonul át rajta, hogy löhere teremjen hamvain.

A nép még nem felelte el; beszélik felőle, hogy az „őreg ur“ (ki tudvaleg a francia encyklopaedisták tanítványai közé tartozott) sohasem járt templomba, s „hogy lekelt megmentse“ kisdéd gyermekeket tartott magánál, hogy azok játékaik „jelkiismerete furdalásait elaltassák.“

(Emlékfólvatás.) Sopronmegyéből, Nagy-Gerezdről írják, hogy e hó 14-én avatták föl Mesterházy Istvánnak, 1848-ban elvett honvédezrednek sereglőjét a mesterházi temetőben. Az emlék a gerezdai olvasókör kezdeményezése folytán létesült. Az ünnepélyen a sopronmegyei honvédtisztikaron kívül számosan jelentek meg a megyéből. — Az egyházi szertartást Trstyánszky Gyula esperes vezérelte szép imával fejezte be az ünnepélyt.

(A határőrvidéki zendüléshez.) A király az ogulini ezredbeli rakovizai Gerkovics végőrszázadnak, mely a zendülők által hű köteleesség teljesítése közben agyonlőtt Gerkovics Demeter tizedesben főtámaszát veszté, magánpénztárából 2000 forint kegyadományt engedélyezett. Gerkovics volt, ki f. évi nov. 8-án a Pech főhadnagy által vezényelt ujonczsapatnál a bronkóci úton a lázadókra bukkant és azok által felszólítottván, hogy legényiségével együtt vagy a lázadásához csatlakozzék, vagy a fegyvert tegye le, erélyes ellenállással válaszolt és ez okból a lázadók vezére, Csúics Ráda által lelővetett. Derék, szegény szülők legidőse fia volt, kik jelentékeny áldozatokkal kiképezették, azon reményben, hogy benne egykor támaszkat fogják látni. — Megemlítjük itt, hogy a zendülők közül három megszökött kolompóst is elfogtak közelében, már épen a határnál. Közűk Csúics degradált őrmester is, kinek fejére 1000 forint volt kitűzve. A más kettő neve: Sasa Lázár és Milkovics Milán.

(Régi katona.) Korponán közelebb halt meg id. Forgács János, kinek nevezetessége abból állt, hogy Waterloo-nál harczolt, s a győző sereggel mint sarkantus, tarsolyos magyar huszár vonult be Párisba.

(Új aranybánya.) Erdélyben Magyar-Igenben mintegy 31 tagból álló részvénytársulat alakult, hogy arany-rétegek és ereket fedezzen föl. A vajt akna eddigelé négy láb széles, egy öl magas és 12—14 öl hosszú. Az arany és ezüst nyoma (1/2 arany és 1/2 ezüst) már mutatkoznak.

(A nyomor.) Bartok Ferencz csendbízott kedden reggel a kertész-utczai 1. sz. ház előtt, egy megfagyott gyermeket talált. A tulajdonképeni tél még be sem köszöntött és a nyomor már a legkétségbeesettebb tettekre kényszeríti a szegényebb sorsú lakosságot. Gyermekekmenházak és más nemű jótékony intézetek országba jöjjenek el mielőbb!!

(Szobor a vágó-hídon.) A soroksári-ut mentén emelkedő óriási terjedelmű vágóhid homlokzatán két felől már ott vannak az állatsoportok közből. Szombaton leplezték le a áldomások közt. A két állatsoportozatot Begas Reinhold berlini tanár rajzolta, ugyanaz, ki a berlini Schiller-szobrot is tervezte; hanem Sommer bécsi szobrász nem remekeltja kivételben. A csoportok sósakuti homokkőből öveztek és mindegyikre 600 mázsa súlyú kődarab használtatott fel. Az egyik csoport egy férfit ábrázol, ki egy magyar bikát fékez, a másik csoport egy bivalyra támaszkodó férfit tüntet el.

(Furesa jelenet) adta magát elő Soroksáron:

ugyanis e hó 7-én reggeli 5 órakor a város alsó végén tűz ütött ki, mely alkalommal a városi vízi fecskendő oda hozott a helyszínére. De mily nagy lett a lakosság csodálkozása, midőn legjavában oltani akarván a dübörgő elemet, huzni kezdtek a fecskendőt, de víz nem jött belőle. Akkor vették észre, hogy a fecskendő víz helyett telve van krumplival. Jó is lehet az a tűz oltására.

(1000 cipő és 500 faszék.) Aradmegyei Kerülő román faluból írják, hogy mindamellett, hogy a községben ma sincs már több családnak kenyere, mert gabnája nem termett, azért ha valakije elhal, mint ott három hó óta körülbelül 250-en, — mégis kell a pap- és tanítónak minden halott után két-két cipőt és egy-egy faszékot adni; tehát 90 nap alatt 1000 cipőt és 500 faszékot gyűjtöttek. A cipőket a tchonekkel megosztva, megesszik; de hát a sok faszékkal mit csinálnak?

(Isonya gyilkolás) történt e napokban a békésmegyei Füzes-Gyarmaton, hol egy házban éltek együtt a 77 éves Kovács Péter és neje, továbbá feleséges két fiuk: József és Gergely. Sokszor civódtak egymásköz, s így e hó 12-én is a két fiu összeveszett. Gergely vasvillát ragadt s keresztül szurta bátyja karját, sőt megsebzé apját is. Ezért Gergelyt a városi előjáróság bezáratta; fogságából e hó 14-én éjjel megszökött, s előbb nejéhez menvén (ki ezalatt saját szülőihez ment lakni) tőle két frtot kért, aztán pedig az apai házhoz lopódzott. Így egy elrejtett nagy kék kerovén elő, alvó bátyja gyomrát fölmeszén, s szívébe szurván, meggyilkolta. A tusára felébredt apa hasonló sorsban részesült, s midőn a zajra az édes anyja is bejött, s látta meggyilkolt férjét és gyermekét, követelése a gyilkostól, hogy most már ölje meg őt is; a gyilkos gyermek előbb vonakodott, de ismételt követelésre anyját is meggyilkolta. — A borzasztó tett után magát akaró kivégezni, nyakán gyomrán mély sebeket ejtve a szülő s testvérgyilkoló kézzel, azonban egekbe sem időztek elő rögtön halálát. A falra a gyilkos saját vérebe mártott ujjával ezt írta: „A feleségemet ne bántásák, mert jó feleségem volt.“ Mikor a zajra összegyűltek, az ajtót betörték, eszméletlenül találták ott a gyilkos Kovács Gergelyt, a ki aztán eszméltre hozatván, bevallott mindent részletesen, s jelenleg szigorú felügyelet alatt ápolják.

(Mac Mahon tábornok) Csehországba ment vadászni b. Sina Simon jószágára, mivel sógorági viszonyban áll. Azt is beszélik, hogy a tábornok, kinek dicsőségét a közelebbi év eseményei nem igen emelték, vissza akar lépni. Bonapartista rokonszenvvel is sokan vádolják.

(Haldózások.) Rakovszky Sámuel, volt honvédezredes e hó 11-én elhunyt Gáván (Szabolcs megye) 69 éves korában. — Övegy Ede Illés Pálné, szül. Rétalapi Németh Terézia élete 80-ik évében, özvegye 5-ik havában, végelgyengülés folytán nov. 20-án elhunyt. — Szatmáron f. hó 17-én meghalt Stojkovits-Szilányi Péter alezredes és a 12-ik honvéddandár parancsnoka, életének 48. évében. Hullája f. hó 20-án Temesvárra szállított. A megboldogultól a következőket írják a „Ref.“-nak: Szilányi Péter a forradalom előtt a cs. kir. hadseregben szolgált, honnan a magyar hadseregbe átlépvén, Klapka tábornok vezérkarában mint alezredes — katonai szakismereténél fogva — nevezetes szerepet vitt. A komáromi kapituláció után Temes- és Torontálmegyékben visszavonulva élt, míg 1861-ik évben Temes megye részéről szolgabírónak megválasztott. Majd a magy. kir. honvédseregbe nevezetett ki honvédalezredesnek s később dandárparancsnoknak. — Honczidán e napokban nagy részvét mellett temették el néhai Nagy László 1849-diki tábóri lelkész özvegyét, Onody Juliannát. — Lipőczon a jótékony lelkű Barma Mikulát, ki az 1854 és 55-diki inség alkalmával négy falu szegényeit élelmezte s értük még adót is fizetett. — Az erdélyi szászok egyik jeles történelmi írója: Trausch József nyug.

pénzügyi tanácsos 77 éves korában Brassóban meghalt. — Békés-Csabáról Mudrony János gyógyszerész halálát jelenti egy gyászlap.

Nemzeti színház.

Péntek, nov. 17. „Howard Katalin.“ Szomorujáték 5 felv. Irta Gottschall R.; ford. Szilgietei. Szombat, nov. 18. Először: „Az árny.“ Vig opera 3 felv. Zenéjét szerzette Flottow Fr. Vasárnap, nov. 19. „A strike.“ Népszínmű 3 felv. Irta Szilgietei és Balázs S. Hétfő, nov. 20. „Nő-uralom.“ Vigjáték 3 felv. Irta Szilgietei. Kedd, nov. 21. „Az árny.“ Vig opera 3 felv. Zenéjét szerzette Flottow. Szerda, nov. 22. „IV. Henrik király.“ Dráma 5 felv. Irta Shakespeare; ford. Egressy G. Csütörtök, nov. 23. „A zsidó.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerz. Halévy.

Szerkesztői mondanivaló.

Lippó. L. M. A régi okmányt szakértőnek adtuk át lemosás végett, s a másolatot a nemzeti muzeum levéltárába szolgáltatjuk be. Valamelyik okmány-gyűjteményben meg is fog jelenni; de lapja nem való. Az eredeti visszaküldéséről legközelebb intézkedünk.

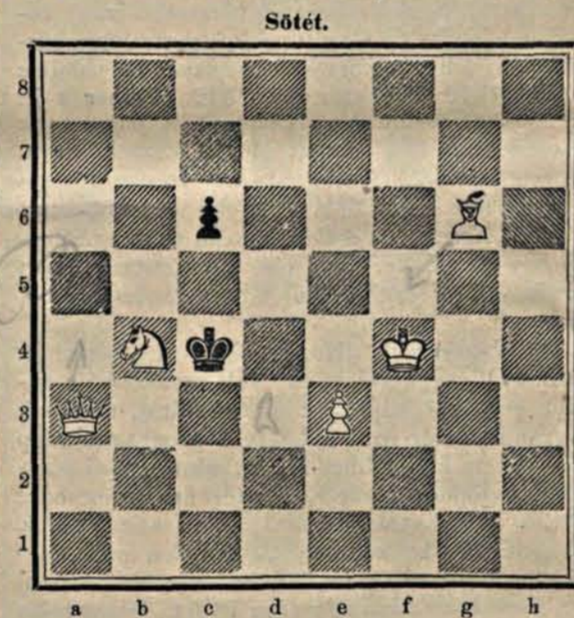
N. Varad. „Elmult idők.“ Csupa jó akarat — hanem egyéb semmi. Bátran rábizhatja ön a verselést másokra. — Murány ostroma. Történelmi rajz. A tárgy igen sokszor és sokkal jobban ki volt már dolgozva.

Vihar után. Sok könnyűség a verselésben s az előadásban; a compositio nem eléggé szabatos. További kísérleteket ajánlunk. — Sz. Márton. „Tokaji bor.“ Ne rontsak hitelét ily rozsz kadenciákkal.

Megvételre kerestetik: Ipolyi Arnold „Magyar Mythologia“ című műve. A feltételeket kérjük lapunk szerkesztőségével közölni.

SAKKJÁTÉK.

626-ik sz. f. — Blumenthal O-tól (Berlinben.)

Világos. Világos indul s a második lépésre mattot mond.

Az 621-ik számú feladvány megfejtése. (Kovács Zsigmondtól Pécszett.)

- Vil. Söt. 1. He2-a1 . . . . . Kb2-a8 2. Ve8-c4 . . . . . Ka8-b2 3. Ve4-c2+ . . . . . K tetsz. szer. 4. Ve2-c1 v. b3 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Pülöp József. — Miskolcon: Czenthe József. Jászenteen: Galambos István és László. — Cegléden: Galambos Károly. — Karcason: Kacsó Lajos. — Nagy-Szalontán: Kovács Albert. — Hátvanban: Sipócz Ferencz. — A pesti sakk-kör.

Lapunk mai számához van csatolva: a Heckenast Gusztáv könyvkiadásában megjelent legújabb könyvek árjegyzéke.

TARTALOM.

Gróf Lónyay Menyhért (arckép). — Az ember gyászja. — Zólyomi tündér-uralom. — Pesti képek (képpel). — Vezeklő dervisek (képpel). — Tűz és eső. — A kávé és dohány történetéből (vége). — Nemzeti színház. — Különös zenészek. — A tatár kutya (képpel). — Egyveleg. — Tárház: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Advertisement for Lancaster hunting rifles. The main heading is 'UNSCHULD EDE PESTEN'. Below it, two crossed rifles are shown. Text includes 'Kakas nélküli vadászfegyverek készítéséhez' and 'Lancaster'. It describes the rifles as '1-ső fegyverraktár s műhely: váczi-utca a „levélhez.“' and '11-dik fegyverraktár s műhely: kerepsi-uton, a nemz. színház átellenében.' It offers a 'kakas nélküli' (without decoy) rifle for sale, highlighting its accuracy and reliability. A large illustration shows a hunter in a field with a dog and a deer. The text concludes with 'Lancaster-vadászfegyvereit (saját készítmény.)' and 'kakas nélküli dupla Lancaster-vadászfegyver'.

HETI-NAPTÁR. Table with columns for 'Hónapi-és hetilap', 'Katholikus és protestans naptár', 'Görög-orosz naptár', 'Izraeliták naptára', and 'Hold'. It lists dates for November and the corresponding days of the week and moon phases.

Advertisement for 'A VEGETAN RÖVID VÁZLATA' (A Short Outline of Vegetarianism) by Dr. Textor Károly. It is published by Heckenast Gusztáv. The text mentions it is a 'Sajtó alatt van' (in press) work and is intended for vegetarians.

Advertisement for 'a köszvény- és esz-betegeknek' (for gout and rheumatism) by Dr. Textor Károly. It describes a 'Szives figyelembevételre' (with kind attention) and mentions the location 'Egyedüli főraktár Buda-Pest részére Sigmund József úrnál, városbár-utca 1-8 szám a „zöld koszorúhoz“ Pesten.'

Hugmayer és Michailovits

„a Profétához“

czimzett már 21 év óta Pesten, a városház-téren fennállott, s a legjobb hirben lévő

rumburgi vászon és készfehérnemű üzletünket

1871. május 1-től a

szerviták-terére 2-ik szám alatt a fehérhajóval szemben tettük át.

Minél fogva bátorodunk újonnan és dúsán rendezett nagyválasztéku raktárunkat a lehető legjutányosabb árak mellett ajánlani.

1198 (1-3)

Löwinger A. és Társa

papir-kereskedése
Pesten,
hatvani-utca 6. sz.,
a „tanulóhoz“
ajánlja a következő alkalmi cikkeket:

Levélpapírok.

100 db. nével dombornyomat 50 kr.
100 levél és 100 boríték dombornyomattal 1 ft. 1 ft. 20 kr.
100 db. monogrammal színnyomattal 1 ft. 40 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft. 50 kr.
100 levél és 100 boríték mindkettő monogrammal 2 ft. 80 kr., 3 ft. 50 kr.
100 levél cizgél, fekete nyomat 80 kr., 1 ft. 20 kr.

100 levél és borítékhoz díszes doboz adatik.
1 rizsma, 960 levél negyedrétben, cizgél fekete nyomat 7, 8, 12 ft.
1000 boríték csöpü papírból, negyedrét a cizgél fekete nyomatban 5, 6 ft.

Látogató-jegyek

à la Minute.
Színes nyomatban 100 db. finom fehér bristolpapír 50 kr.
100 db. finom színes karton 80 kr.
100 db. finom francia félfényű papíron 1 ft.
100 db. könyvmatu finom kettősfényű vagy bristol papíron 90 kr.
Minden további sor 10 krral több.

Levélpecsét-bélyegek.

1000 db. aranynyomatu 2 ft. 50 kr.
1000 » veres 2 ft. 75 kr.
1000 » domborbetűkkel két színben 3 ft. 75 kr.

Minden további ezer 50 krral olcsóbb.
Nagy választék mindenféle üzleti, jegyzéki és másoló könyvekben. — Nyomdai munkák megrendelés szerint a lehető legolcsóbb áron. — Levelbeli megrendelések utánvétel mellett teljesítenek.

A fenn elősorolt mennyiségek kivül — kevesebb nem rendelhető meg. 1155 (9-0)

Diesrételesen ismert szepítőviz,

ugynevezett:

HERCZEGNŐ-VIZ,

Bennard Ágostól Párisban,

mely a bőrnek ifjas frissességét visszaadja, a szarzsínét a legkésőbb korig fehéren, nyulékonyan, tisztán s légyan fentartja az arczot, nyakat, kezét s a kart minden bőrtisztatásánál, u. m. szepül, májfolttól, napégetéstől, sárga-foltok, pöröcsékek, orrvörheny, sörny, hópöröcsé, égetés s arczredőktől megóvjá. Minthogy a herczegnő-víz semmiféle tisztatálanságot a bőrön nem szenved, s így annak tulajdonságait egész ség nyújtható, bátran ajánlatik a szépnem számára. 1196 (2-3)

1 ávegese ára 84 krajczár.

A függvényeken levő bélyeg a víz valódiságát biztosítja.

Főraktár Magyarországra nézve

LUEFF M.

a „Minervá“-hoz

Pesten, váci-utca 21-ik szám alatt.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1871. (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Váci-utca 9-ik szám. PALÓCZ RÓBERT Váci-utca 9-ik szám.

fehérnemű kereskedésében kapható nagy választékban:

Urak számára:

Chiffon ingek 2 ft. 50 kr., 2 ft. 75 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft. 75 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft.
Színes ingek 2 ft., 2 ft. 25 kr.
Gyapot alsó ingek 2 ft., 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 2 ft. 75 kr.
Gyapot nadrágok 2 ft. 50 kr. 2 ft. 75 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft.
Vadászmelegények, flanell ingek, harisnyák, gallérok és nyakkötők.

Csecsemők számára:

Ingek 80 krtól, főkötők 15 krtól, relik 45 krtól, fáslik 80 krtól, szakállkák 30 kr., vánkös-hejak 1 ft. 60 krtól fölfelé.

Fiúk és leányok számára:

Ingek, alsó nadrágok és harisnyák.

Hölgyek számára:

Shirting ingek 2 ft., 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr.
Rumburgi vászonból 2 ft. 50 kr., 2 ft. 75 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft.
Finom vászon ingek himzéssel 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft., 6 1/2 ft., 7 ft.
Shirting alsó nadrágok 1 ft. 25 kr., 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 1/2 ft., 3 ft.
Corsettek perkálból 2 ft., 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 1/2 ft., 4 ft., 4 1/2 ft., himzéssel és csipkével 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 14 ft.
Barchet alsó nadrágok 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 2 ft. 75 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr.
Corsettek zsinór és piké barchetből 2 ft. 50 kr., 2 ft. 75 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft.
Köténykek perkál, lüstre és se-lyemből, reggeli felöltők, harisnyák, kamáslik, éji főkötők stb.

Megrendelések gyorsan és kiváló figyelemmel teljesítenek. Férfi ingeknél kérték egy papírseleltre a nyakbőségét feljegyezni. 1197 (2-3)

PAPI TITKOK.

Közérdekű képes folyóirat.

9 füzet. Ára 3 forint.

Cs. és kir. szabadalmazott, a maga nemében egyetlen hatású patkány- és egéirtőszert. Egy bádog doboz ára 1 ft., 6 doboz 5 ft. o. é.

Cs. és kir. szab. gyökere-sen ható poloska-irtószert, butorok számára. Egy üveg ára 40 kr. 6 üveg 2 ft. o. é. Föllumulhatlan hatású poloska-irtószert, falazat számára. Pestésnél, meszelésnél vagy falak mázolásánál a festékbe, mészbe vagy vakolatba keverésre alkalmas. Egy pintes üveg ára 1 ft., 6 pintes üveg 5 ft. o. é. 1 pintes üveg elégséges egy középnyagú szobrára.

Specialitás, kitűnően biztos és gyökere-sen ható sváb-bogar (Heimchen) irtópor. 1 csomag ára 30 kr., 6 csomag ára 1 ft. 50 kr.

Valódi persarovar-por, a bolhák, molyok, legyek, hangyák stb. kiirtására. Egy nagy üveg ára 40 kr., 6 nagy üveg 2 ft. o. é. — Egy kis üveg ára 20 kr., 6 kis üveg 1 ft. o. é.

A legesélyesebb megrendelések is, a illeték beküldése vagy utánvétel mellett, pontosan teljesítenek. Minden cikkhez a szükséges használati utasítás mellékelve van.

Nagyban árszabályok a t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak kívánatára díj- és bérmentesen megküldetnek.

Alódi gyár, különösen meg-egyeses folyóirat, egyszerűsödött városi házak, falusi birtokok, gyárak, áruaktá-
rak, kőházak és egyes helyiségeknek személyzete által a nevezett fergektől megtisztítására kezesség mellett vállalkozik. 1152 (10-24)

Azon hathatós eredmények kö-zül, melyek főleg-irtó szereim alkalmazása által elérettek, csupán a következőket vagyok bátor kiemelni: a magy. kir. miniszter-elnökség és magy. kir. belügy-miniszterium palotáj; továbbá Pestetich Ágoston és Pestetich Dénes grófok palotáj stb. stb.

REISS B.

magyar. kir. szab. vegy.-szerek gyára a fergek gyökere kiirtására
Pesten, három korona-utca 9. sz.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatala-ban (Pesten, egyetem-utca 4-ik sz. a.) meg-jelentek és minden hiteles könyvkereskedés-ben kapható:

ASBÓTH LAJOS

EMLEKIRATAI

az 1848-49-ki magyarországi hadjáratból.

Második kiadás.

Két köt. (288; 159 l., 8-rét. (Füzve 3 ft. 1088 (6-0)

Biztos nyeremény.

Csak 11 ft. 50 kr. az ára nálunk minden további felízetés nélkül egy darab részvényjegynek egy

1839. Rothschild-féle sorsjegyre,

melylyel
220,000; 50,000; 25,000; 10,000 ft.
nyereményre lehet játszani.

E sorsjegyekből egészben még csak 5 húzás leend,

melyben

minden sorsjegy feltétlenül ki fog húzatni.

Politzer Zsigmond és társa

bankháza Pesten, fürdő-utca 1-ső sz. alatt.

Vidéki megrendelések azonnal foganatosítatnak. 1196 (2-25)

49-ik szám.

Tizennyolczadik évfolyam.

Pest, december 3-án 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Újság és Politkai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt — Fél évre 5 frt.

Csupán Vasárnapi Újság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politkai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Újság és Politkai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyszer hasábotott petit sor, vagy annak helye, egyezri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számítottak. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetéymeket előfogó Breiben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasensteln és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 krajczár.

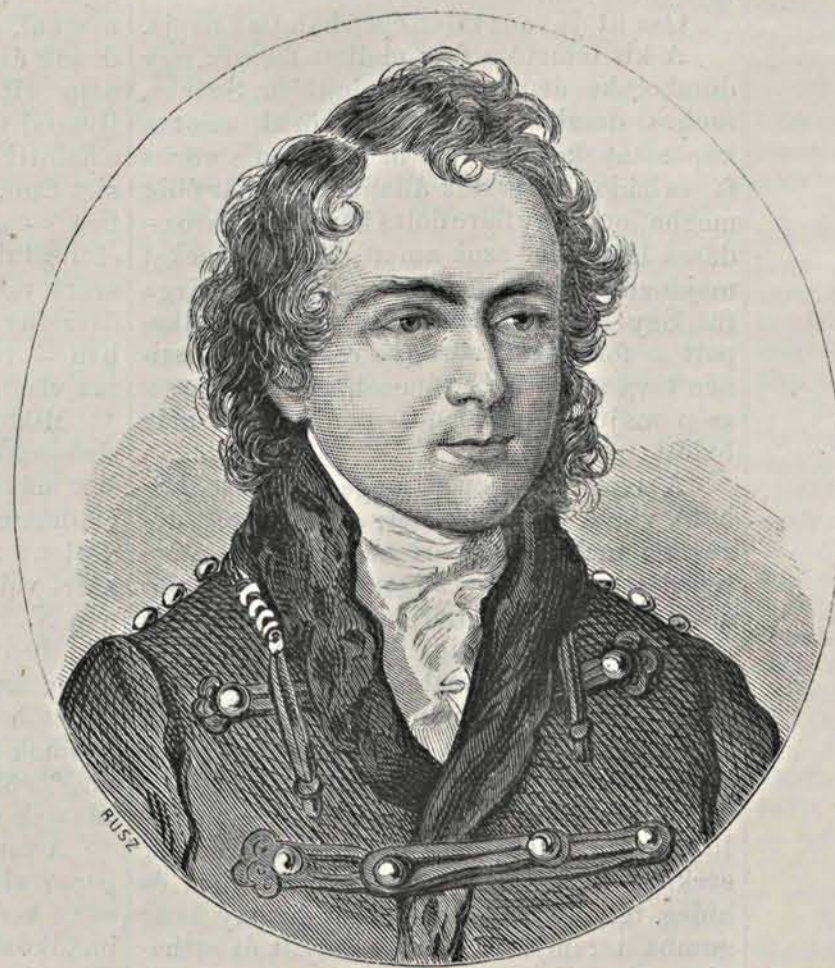
Kármán József.

(1770—1795.)

A mult század végéről, irodalmunk újjászületési korszakából, idézünk föl ma egy érdekes alakot olvasóink elébe, a korán elhunyt Kármán József alakját, ki alig negyedszázadot élt, de azért felejthetlenné tette magát irodalmunk történetében, saját dolgozásaival is, de talán még inkább Fanni hagyományával, melyeket — egy szerető és szenvedő nő lélek kiömléseit — szintén ő bocsátott közre, s melyek kettejük nevét elváthatatlanul összeforrasztották, daczára annak, hogy az egyik oly rejtélyes és kéré-

előkelőbb társaságok viszonyaival és hang-jával is megismerkedvén, magának barátokat s pártfogókat szerzett. A nagy és örök emlékezetű 179%-diki országgyűlés után lejövén Pestre, itt ügyvédi pályára lépett ugyan, de kenyérszakától fennmaradt minden óráját ismeretei gyarapításában s izlése mivélésében töltötte, mint azt hátrahagyott kivonatai, jegyzetei, s latin és német nyelven vázolt filozofiai dolgozatai tanusítják. Ily lélek fölött, melyet a tudományok és nem-zetének szeretete egyaránt lelkesített, nem

az irodalom távol állt az élettől, a közönség kicsiny; a nők vagy egészen idegenek vagy legalább olvasni szokatlanok. Kármán fel-fogta korát s annak szükségéit, és e szük-ségnek akart áldozni teljes erejével és 1794-ben megindította, egy barátjával Pajor tanárral, mint szerkesztő-társával, az „Urania“ című bölcsészeti, társadalmi és szépiro-dalmi folyóiratot. A nagy gondnal s akkori-ban kivált páratlan izléssel és ítélettel irt s szerkesztett munka azonban csak a harmad-
dik kötetig folyt; tovább vinni, a pártolás hiánya mellett nem engedé egy életemészto betegség, mely Kármánt, a fiatal, deli és szép férfit, Pest Alciadiját, idő előtt elhervasztván, 1795-ben szülőéhez vonulni kényszeríté, kiknek ápoló karjai közt nem sokára elhunyt.

KÁRMÁN JÓZSEF.

Iratai közül összegyűjtve csak azokat birja irodalmunk, melyek az „Urania“-ban jelen-tek meg, s melyeket nagy ér-demű tudósunk Toldy Ferencz, a Kisfaludy-társaság által ki-adott „Nemzeti könyvtár“-ban a „Fanni hagyományai“-val együtt közrebocsátott, előszá-vul tevéen hozzájuk Kármán életét, melynek adatait mi is használjuk. Ez ifjakori művek tudományos főt, helyes gond-dokdót, az életben és az emberi szívben olvasni tudót, készülő ügyes jellemfestőt, az erkölcsi érdekek meleg szó-szóloját, s korát megelőzőleg, izlés emberét mutatják föl benne. Nyelve oly csinos, erő-teljes, jellemzetes és világos, hogy Toldy nem kételkedik őt, Kazinczy mellett, ama korszak legnevezetesebb prózairói ta-lentumának nevezni.

Fanni hagyományait, egy le-velekben irt regény-alaku történetet, szintén az „Urania“-ban adta Kármán, de úgy, mintha az „beküldve“ lett volna e folyóiratba. A hagyományok előtt rövid életrajz áll, mely-ről szintén nem lehet tudni, mi a való, mi a költött benne. Ugy látszik, s miért ne hin-

Kármán József, unokája Andrásnak, fia Józsefnek, a Fe-rencz királyunk által nemes-ségre emelt dunántúli reform. superintendensnek és losonezi predikátornak — kiknek ne-veit irodalom-történetünk a hittani írók sorában özi — Losonezon született 1770 körül, mert szü-letési éve nincs bizonyosságra hozva. Anyja Szalai Klára volt. Alsóbb iskoláit Loson-czon végezvén, Pesten hallgatta a jogot s innen Bécsbe ment, hol az egyetemen bő-vebb képzettséget nyert, s a nagy világ és

vonulhatott el a hazánkat újá szülő 1790-diki korszak a nélkül, hogy őt alkotó mun-kásságra is ne buzdítsa az irodalom érde-kében. Az írók az időben világos öntudat s szilárd irány nélkül dolgoztak, szétszórt munkássággal inkább, mint központosítva;